

SRT met de

Klimmen in een grote populier met DRT-systeem

De Rope Wrench en Unicender. Twee mechanische onderdelen voor klimtechnieken op een enkele lijn. In de boomverzorging wordt al jaren met een 'lus' klimsysteem gewerkt. Hierbij wordt een lijn aan de gordel bevestigd door middel van een oogsplits. De andere zijde van de lijn die door een friction saver gaat, wordt via een prussik of ander mechanisch apparaat bediend. Zo kun je de lus waar je in hangt groter en kleiner maken; dit heet de DRT-techniek. SRT-technieken gaan uit van werken op een enkele lijn en worden veel in industrieel klimmen en bergsport toegepast. Nu zijn ze ook bij boomverzorgers in de mode.

TEKST EN FOTO'S WOUTER VAN DEN DUNGEN BOOM & WERK BOOMVERZORGING

S

SRT-technieken (SRT: single rope technique) worden de laatste jaren steeds populairder in ons vak. Denk daarbij aan de toegangs- oftewel access-technieken. Deze technieken om toegang tot de kroon te verkrijgen zijn nu uitgebreid met technische hoogstandjes die zowel ascent (stijgen) als descent (afdalende) mogelijk maken. In gewoon Nederlands: je kunt ermee klimmen, maar tegelijk kun je er ook net als bij je normale klimsysteem direct mee werken.

SRT: een andere manier van klimmen

Alle enkellijns (SRT)-technieken vereisen een 'nieuwe' aanpak van de klimmer. Inzicht in te gebruiken materialen vergt veel technische kennis; denk aan de kenmerkende eigenschappen van diverse soorten klimlijnen, stroppeellijnen en andere materialen die je gaat gebruiken. Inzicht in krachten, hoeken en risico-inschatting mogen zeker niet ontbreken in het kennispakket van de boomverzorgers die met SRT-technieken aan de slag gaat.

Dat SRT een andere manier van werken is, merkt iedere klimmer vanaf de eerste poging. Het werkt erg direct, je kunt oneindig veel redirects maken en klimt eenvoudig naar de buitenste puntjes van de kroon. Als wandklimmen 2D is en DRT-klimmen 3D, dan is SRT 4D.

Problemen met extra wrijving door gebruik te maken van redirects (redi's) heb je niet. Met SRT is de wrijving en ook de werking van je klimsysteem de gehele kroon hetzelfde. Dit is bij DRT (double rope technique) anders, en als je meerdere redi's door natuurlijke takoksels maakt wordt klimmen nagenoeg onmogelijk. Doordat redi's geen nadelige gevolgen hebben op je SRT-klim, kun je een boom echt helemaal via de buitenzijde klimmen en heb je eenvoudig een groter bereik. Nadeel is dat je ook dezelfde weg weer terug moet. Het terug omhoog SRT-klimmen met een extra handascender en voetklemmetje (bijvoorbeeld pantin) is niet vervelend en relatief energiezuinig vergeleken met het ouderwetse bodytrusten. De voordelen wegen hier op tegen de nadelen.

Grootste voordeel is dat je inzicht in routes door de kroon erg verbetert; door het SRT-systeem ga je anders denken, wat een verrijking is.

Topankers en frictionsavers

Bij SRT-technieken kan de lijn vanaf de grond met een werplijn om de top worden geïnstalleerd. Hierbij wordt de klimlijn door middel van een butterfly, lopende paalsteek of stamanker aan de onderzijde van de boom gekloed (vastgesnoerd) om een enkele lijn over te houden om veilig

Rope Wrench en Unicender

aan te werken. Deze techniek wordt veel gebruikt, ook bij de SRT-access-techniek. Punt is wel dat het systeem – als je enkele redi's hebt gemaakt – moeilijk terug uit de kroon te trekken is en soms zelfs niet los komt. Bij een op de onderstam afgebonden anker verdubbelen de krachten op het topanker. De krachten die tijdens SRT-werk op je topanker komen zorgen, net als bij onzorgvuldig DRT-klimmen, voor schade aan de tak. De klimlijn schuurt door de schors heen doordat de kracht die je op de klimlijn uitoefent telkens toe- en afneemt. Door hier een ring-ring friction saver te installeren en de boel te fixeren aan de kleine-oogzijde met een butterfly en karabiner heb je een prima bescherming voor je topankertak en veroorzaakt je aanzienlijk minder wrijving om je systeem terug te werken uit de kroon als je werk erop zit. De butterfly-knoop en de karabiner dienen puur om een zijde van de klimlijn te blokkeren en zo een vast punt in de kroon te maken waaraan je veilig kunt werken (Foto 2).

Bij een stamanker waarbij een zijde van de lijn aan de stam wordt gemaakt is het voor de grondman mogelijk de klimmer te laten zakken. Bedenk wel dat je tijdens werkzaamheden extra moet opletten op die dragende lijn van het topanker naar het stamanker. Deze draagt de klimmer, maar zit tijdens werkzaamheden niet aan de klimgordel, maar soms ineens verdacht en bijna onzichtbaar achter die dode stomp die je nog effe snel wilde afzagen...

Wees je bij de diverse methoden en technieken extra bewust van de gevaren, zeker omdat je klimt met een systeem waaraan je nog niet gewend bent en dat anders is dan het DRT-systeem.

Rope Wrench

De Rope Wrench (RW) is uitgevonden door Kevin Bingham. Hij heeft een stuk hout zo bewerkt dat het extra wrijving op de klimlijn geeft, waardoor met een normale klim-

knoop op een enkele lijn kan worden geklommen. Zonder deze extra wrijving is klimmen op een enkele lijn met een klimknoop levensgevaarlijk. De RW is uitgegroeid van 'tak' tot een metalen apparaat dat op de lijn wordt gezet en door twee assen in een hoek op de lijn de benodigde wrijving geeft om je knoop zich net zo te laten gedragen als in je huidige DRT-systeem. (Foto 3: Rope Wrench.)

Wereldwijd zijn veel klimmers met de RW aan het klimmen en de ervaringen en meningen zijn dan ook zeer divers. De Rope Wrench heeft veel voordelen voor SRT-klimmen, omdat je werkt met je bekende knoepje en de Wrench eigenlijk niet in de weg zit. Een knoop die je jarenlang met vertrouwen hebt bediend, voelt meteen solide en vertrouwd aan. Bij afdalend werken heb je het idee gewoon met DRT-technieken aan het klimmen te zijn.

Stijgen is een ander verhaal. Hier merk je direct weer in een enkele lijn te hangen, en als je probeert ouderwets omhoog te prussikken kom je bedrogen uit. De massa wordt nu niet meer gelijk verdeeld over de twee lijnen, dus het voordeel dat je de helft van je gewicht kunt optrekken is ook weg. Je volledige gewicht hangt nu in een systeem en op armkracht klimmen gaat zeker voor blessures zorgen. Bij rechthoekig rechtaan omhoog klimmen kun je de voetklem op de lijn zetten en op beenkracht omhoog klimmen. Desgewenst kun je er een handascender met voetlus aan toevoegen en ben je zo 20 meter hoger. Volledig uitgelopen op een tak wordt dit lastig. Je kunt dan voor het uitlopen van de tak een extra katrol op de klimlijn plaatsen, waar je het eind van de klimlijn doorheen haalt om weer je mechanisch voordeel te krijgen bij het teruglopen. Eigenlijk ben je dan weer terug bij DRT ;-). Je vergeet dit de eerste paar klussen absoluut. Dan moet je zwaar en onhandig terugklimmen en heb je geluk dat de takken niet overal van een wedstrijd-buzzer zijn voorzien.

Foto 1: Close up van Rope Wrench

Foto 2: Ring-ring friction saver met butterfly en karabiner

Foto 3: Rope Wrench

De RW werkt met een klimknoop en de wrijving van de knoop werkt hier (als je de extra katrol vergeten bent in te zetten) ook weer tegen doordat je jezelf omhoog moet trekken, maar ook de knoop moet opschuiven. Beide handelingen zorgen ervoor dat je dus niet meer efficiënt in je klimsysteem hangt, maar je volledige gewicht op de tak overbrengt, wat niet echt handig is, zelfs soms gevaarlijk.

Unicender

De Unicender is weer een ander verhaal. Dit mechanische apparaat voelt compleet anders aan dan een knoop. De Unicender werkt tijdens het klimmen echter fenomenaal. Als je gaat hangen pakt hij altijd direct, hij lost bij stijgen meteen en volgt je zo ongeveer wrijvingsloos mee omhoog de boom in. Wel moet bij stijgen de bovenzijde van de Unicender worden gefixeerd aan een elastiek om je nek, de kinband van je helm of een fliplijn over je schouder. Dit is overigens ook nodig om de knoop bij de Rope Wrench mooi te laten meelopen.

Maar je hoeft bij de Unicender geen knoop open te werken of stug door te halen: een supervoordeel ten opzichte van de stroever klimmende RW. Stijgen met de Unicender is vergelijkbaar met het gemak van een ascender die omhoog schuift langs een lijn. (Foto 4 en 5: Unicender)

Afdalen gaat anders dan je gewend bent en kost in het begin veel tijd. De Unicender kan op twee manieren worden bediend. De bovenste en onderste plaat kunnen naar elkaar toe worden geknepen, wat de wrijving direct van de klimlijn af haalt en resulteert in een veel te snelle, ongecontroleerde afdaling op de enkele lijn. Dit is voor DRT-klimmen waarbij je de Unicender ook kunt inzetten wel werkbaar, maar op een enkele lijn af te raden. Voor gecontroleerd afdalen kun je de klimlijn om de Unicender heen wikkelen met een enkele lus, en netjes vaart meerderen of minderen door de lijn strakker of lossere te houden. Door de lijn weer te 'ontwikkelen' stopt de Unicender direct en hang je veilig. Bij hoge ankerpunten waarbij veel gewicht van de lijn de wikkeling extra helpt, moet je dit bewust doen, anders zorgt de druk van de lijn voor langzaam verder afdalen.

Foto 4:
Unicender

Foto 5: Unicender met wikkeling van de lijn om af te dalen

Conclusie

Ik heb nu ruime tijd mogen 'spelen' met beide systemen. Mijn voorkeur gaat uit naar de Unicender, omdat deze altijd pakt en efficiënter werkt met stijgen én afdalen. De Rope Wrench voelt eerst fijn en vertrouwd aan, maar je merkt al snel dat de gebruikte stropjeslijn veel invloed heeft op het wel of niet pakken van de knoop na stijgend klimmen. En dit is niet fijn om bovenin een plataan van 25 meter te ervaren. De knoop moet echt van zachter materiaal zijn en wat vaster worden geknoopt dan de wat stuggere en lossere snelle knoopjes waar ik normaal mee klim. Door de knoop wat vaster te knopen en met zachter materiaal te werken, pakt de RW wel altijd, zelfs na veel en lang achtereen stijgen. Nadeel is wel dat je veel energie verliest door deze extra wrijving van de gewenste 'vaste' knoop. Dit is bij de Unicender niet zo. Groot voordeel van de RW is dat deze bij afdalen, sprongen en andere snelle acties nagenoeg hetzelfde reageert als je normale DRT-systeem en je dus al snel soepel SRT kunt klimmen. Het vergt meer gewenning om vertrouwd te raken met de Unicender, en dan heb ik er nog geen mastersprongen mee gemaakt.

Voor snoeiwerk in grote en technisch leukere bomen kom ik na veel SRT-klimmen toch wat terug op mijn gangbare DRT-systeem. DRT blijft gewoon erg leuk en het snelste systeem voor grote, brede kronen waar je soms boven je topanker en veel horizontaal ten opzichte van je topanker klimt. Dat is met SRT best gevaarlijk, en dan lopen beide systemen (nog) niet prettig.

Voor snelle dood-houtverwijder-klimacties, opkroonwerk en stormschades is SRT een aanwinst. SRT zorgt hier voor veel tijdswinst en – belangrijker – veel winst op je energiehuishouding. Vereiste is wel dat je behendig bent met een werplijn en vertrouwd raakt met het installeren van een SRT-lijn. Maar de voldoening is dat je collega's die DRT-klimmend deze klussen doen, je al SRT'end in de voorruit van hun helm tot een stipje in de verte zien vervagen. Voor velwerk verkies ik de Unicender altijd boven de RW omdat je hier je klimsysteem dichters op de stam kunt plaatsen. De extra lengte die de RW nodig heeft om de wrijving te geven, zorgt dat je verder van de stam je anker kunt maken. Zeker bij afblokken wil je de klimlijn als back-up zo kort mogelijk houden om de impact bij een onverwachte schuiver of val minimaal te laten zijn. Hier is de RW minder geschikt door zijn extra lengte. Dit artikel is niet bedoeld als handleiding voor SRT of als encyclopedie vol SRT-klimtechnieken, maar is puur informatief voor wie overweegt SRT te gebruiken als aanvulling op het huidige systeem. Ik raad iedereen aan om SRT een eerlijke kans te geven, want voor sommige klussen is het de toekomst!

Climb safe